UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

1 päivänä joulukuuta 2011 *

Yhdistetyissä asioissa C-446/09 ja C-495/09,

joissa on kyse EY 234 ja SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (Belgia) (C-446/09) ja Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Yhdistynyt kuningaskunta) (C-495/09) ovat esittäneet 4.11.2009 ja 26.11.2009 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 17.11.2009 ja 2.12.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Koninklijke Philips Electronics NV (C-446/09)

vastaan

Lucheng Meijing Industrial Company Ltd,

Far East Sourcing Ltd,

Röhlig Hong Kong Ltd ja

* Oikeudenkäyntikielet: hollanti ja englanti.

Röhlig Belgium NV

sekä

Nokia Corporation (C-495/09)

vastaan

Her Majesty's Commissioners of Revenue and Customs,

International Trademark Associationin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit A. Borg Barthet, M. Ilešič (esittelevä tuomari), E. Levits ja M. Berger,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.11.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Koninklijke Philips Electronics NV, edustajinaan advocaat C. De Meyer ja advocaat C. Gommers,

– Far East Sourcing Ltd, edustajanaan advocaat A. Kegels,

– Nokia Corporation, edustajanaan J. Turner, QC, solicitor A. Rajendran valtuuttamana,

– International Trademark Association, edustajanaan barrister N. Saunders solicitor M. Harrisin ja solicitor A. Carbonin valtuuttamana,

– Belgian hallitus (C-446/09), asiamiehinään M. Jacobs ja J.-C. Halleux,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään L. Seeboruth, avustajanaan barrister T. de la Mare,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja K. Havlíčková,

– Ranskan hallitus (C-495/09), asiamiehenään B. Beaupère-Manokha,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajinaan avvocato dello Stato G. Albenzio (C-446/09) ja avvocato dello Stato W. Ferrante (C-495/09),

– Puolan hallitus (C-495/09), asiamiehinään M. Szpunar, M. Laszuk ja E. Gromnicka,

– Portugalin hallitus (C-495/09), asiamiehinään L. Fernandes ja I. Vieira Lopes,

– Suomen hallitus (C-495/09), asiamiehenään J. Heliskoski,

– Euroopan komissio, asiamiehinään W. Roels ja B.-R. Killmann (C-446/09) sekä B.-R. Killmann ja R. Lyal (C-495/09),

kuultuaan julkisasiamiehen 3.2.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden yhteisöön tuontia ja yhteisöstä vientiä ja jälleenvientiä koskevista tietyistä toimenpiteistä 22.12.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3295/94 (EYVL L 341, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna 25.1.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 241/1999 (EYVL L 27, s. 1), sekä tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä 22.7.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 (EUVL L 196, s. 7) tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty yhtäältä asiassa, jossa kantajana on Koninklijke Philips Electronics NV (jäljempänä Philips) ja vastaajina ovat Lucheng Meijing Industrial Company Ltd, kotipaikka Wenzhou (Kiina) (jäljempänä Lucheng), Far East Sourcing Ltd, kotipaikka Hong Kong (Kiina) (jäljempänä Far East Sourcing) sekä Röhlig Hong Kong Ltd ja Röhlig Belgium NV (jäljempänä Röhlig) ja joka koskee sellaisten tavaroiden saapumista Euroopan unionin tullialueelle, joiden väitetään loukkaavan sellaisia malleja ja tekijänoikeuksia, joiden haltija on Philips (C-446/09), ja toisaalta asiassa, jossa kantajana on Nokia Corporation (jäljempänä Nokia) ja vastaajana Her Majesty's Commissioners of Revenue and Customs (Yhdistyneen kuningaskunnan tulliviranomainen, jäljempänä Commissioners) ja joka koskee sellaisten tavaroiden saapumista kyseiselle tullialueelle, joiden väitetään loukkaavan tavaramerkkiä, jonka haltija on Nokia (C-495/09).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Tullikoodeksi

3 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) vahvistetut unionin tullialan perussäännöt on kumottu ja korvattu yhteisön tullikoodeksista 23.4.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 450/2008 (uudistettu tullikoodeksi) (EUVL L 145, s. 1).

4 Asetus N:o 450/2008 tuli voimaan 24.6.2008 niiden säännösten osalta, joilla myönnetään toimivalta soveltamistoimenpiteiden toteuttamiseen, kun taas saman asetuksen muiden säännösten voimaantulopäiväksi vahvistettiin aikaisintaan 24.6.2009 ja viimeistään 24.6.2013. Pääasioihin sovelletaan siis niiden tosiseikkojen tapahtuma-ajan perusteella asetuksessa N:o 2913/92 vahvistettuja sääntöjä, sellaisena kuin tämä asetus on, siltä osin kuin kyse on asiasta C-446/09, muutettuna 16.11.2000 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 2700/2000 (EYVL L 311, s. 17), ja siltä osin kuin kyse on asiasta C-495/09, muutettuna 13.4.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 648/2005 (EUVL L 117, s. 13) (jäljempänä tullikoodeksi).

5 Tullikoodeksin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä koodeksia sovellettaessa tarkoitetaan:

– –

15) ’tavaran tulliselvitysmuodolla’ tavaran

a) asettamista tullimenettelyyn,

b) siirtämistä vapaa-alueelle tai vapaavarastoon,

c) jälleenvientiä yhteisön tullialueelta,

d) hävittämistä,

e) luovutusta valtiolle;

16) ’tullimenettelyllä’

a) luovutusta vapaaseen liikkeeseen,

b) passitusta,

c) tullivarastointia,

d) sisäistä jalostusta,

e) tullivalvonnassa tapahtuvaa valmistusta,

f) väliaikaista maahantuontia,

g) ulkoista jalostusta,

h) vientiä;

– –

20) ’tavaran luovutuksella’ tointa, jolla tulliviranomaiset luovuttavat tavaran sen tullimenettelyn mukaisiin tarkoituksiin, johon tavara on asetettu;

– –”

6 Kyseisen koodeksin 37 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Yhteisön tullialueelle tuotavat tavarat ovat tuontihetkestä alkaen tullivalvonnassa. – –

2. Tavarat ovat tullivalvonnassa niin kauan kuin se on tarpeellista niiden tullioikeudellisen aseman määrittämiseksi, ja muut kuin yhteisötavarat ovat tullivalvonnassa, kunnes niiden tullioikeudellinen asema muuttuu, ne siirretään vapaa-alueelle tai vapaavarastoon taikka jälleenviedään tai hävitetään – –”

7 Tullikoodeksin 48–50 artiklassa säädetään seuraaavaa:

”48 artikla

Tullille esitetyille muille kuin yhteisötavaroille on osoitettava muille kuin yhteisötavaroille sallittu tulliselvitysmuoto.

49 artikla

1. Kun tavaroista on tehty yleisilmoitus, muodollisuudet tulliselvitysmuodon osoittamiseksi niille on suoritettava:

a) meriteitse kuljetettujen tavaroiden osalta 45 päivän kuluessa siitä päivästä, jona yleisilmoitus on tehty;

b) muutoin kuin meriteitse kuljetettujen tavaroiden osalta 20 päivän kuluessa siitä päivästä, jona yleisilmoitus on tehty.

– –

50 artikla

Tullille esitetyillä tavaroilla on niiden esittämisen jälkeen väliaikaisesti varastoitujen tavaroiden tullioikeudellinen asema, kunnes niille osoitetaan tulliselvitysmuoto. – –”

8 Tullikoodeksin 56 artiklan ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Jos olosuhteet sitä edellyttävät, tulliviranomaiset voivat hävityttää tullille esitetyt tavarat.”

9 Tullikoodeksin 58 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei toisin säädetä, tavaroille voidaan milloin tahansa osoittaa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tulliselvitysmuoto – –

2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä soveltamasta kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen tai kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi.”

10 Kyseisen koodeksin 59 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että ”kaikista johonkin tullimenettelyyn asetettaviksi aiotuista tavaroista on tehtävä kyseistä tullimenettelyä koskeva ilmoitus”.

11 Tullikoodeksin 75 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kaikki tarvittavat toimenpiteet, valtiolle menetetyksi julistaminen ja myynti mukaan luettuina, on toteutettava sellaisten tavaroiden osalta, joita:

a) ei voida luovuttaa, koska:

– –

– asiakirjoja, jotka on esitettävä ennen tavaroiden asettamista ilmoitettuun tullimenettelyyn, ei ole toimitettu,

– –

– tavaroihin kohdistuu kieltoja tai rajoituksia;

– –”

12 Tullikoodeksin 84 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäljempänä 85–90 artiklassa tarkoitetaan:

a) ’suspensiomenettelyllä’ muiden kuin yhteisötavaroiden osalta seuraavia menettelyjä:

– ulkoinen passitus,

– tullivarastointi,

– sisäinen jalostus – –

– tullivalvonnassa tapahtuva valmistus,

– väliaikainen maahantuonti.”

13 Tullikoodeksin 91 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ulkoisessa passitusmenettelyssä on seuraavien tavaroiden voitava liikkua yhteisön tullialueella sijaitsevasta paikasta toiseen:

a) muut kuin yhteisötavarat tuontitullitta tai ilman muita maksuja ja niihin sovellettavia kauppapoliittisia toimenpiteitä;

_ _”

14 Kyseisen koodeksin 92 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Ulkoinen passitusmenettely päättyy ja menettelynhaltijan velvoitteet on täytetty silloin, kun menettelyyn asetetut tavarat ja niitä koskevat asiakirjat esitetään määrätullitoimipaikassa kyseistä menettelyä koskevien säännösten mukaisesti.

2. Tulliviranomaiset päättävät ulkoisen passitusmenettelyn silloin, kun he pystyvät lähtötullitoimipaikassa saatavilla olevia ja määrätullitoimipaikassa saatavilla olevia tietoja vertaamalla osoittamaan, että menettely on asianmukaisesti päätetty.”

15 Tullikoodeksin 98 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tullivarastointimenettelyssä tullivarastoon voidaan varastoida:

a) muita kuin yhteisötavaroita, jolloin niistä ei kanneta tuontitulleja eikä niihin sovelleta kauppapoliittisia toimenpiteitä;

– –”

Asetukset N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003

16 Asetus N:o 3295/94 on kumottu 1.7.2004 alkavin vaikutuksin asetuksella N:o 1383/2003. Asiassa C-446/09 sovelletaan pääasian tosiseikkojen tapahtumapäivän perusteella edelleen asetusta N:o 3295/94, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 241/1999. Sitä vastoin asiassa C-495/09 sovelletaan asetusta N:o 1383/2003.

17 Asetuksen N:o 3295/94 toisessa perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tavaroiden kaupan pitämisestä aiheutuu huomattavaa haittaa lakia noudattaville valmistajille ja elinkeinonharjoittajille sekä tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoille, ja niiden kaupan pitäminen johtaa kuluttajaa harhaan; olisi mahdollisuuksien mukaan estettävä sellaisten tavaroiden saattaminen markkinoille ja tätä varten toteutettava tämänkaltaista laitonta toimintaa ehkäiseviä toimenpiteitä vaikeuttamatta kuitenkaan lainmukaisen kaupan vapautta; – –”

18 Asetuksen N:o 1383/2003 toisen ja kolmannen perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”2) – – teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden kaupan pitämisestä aiheutuu huomattavaa haittaa – – oikeuksien haltijoille, ja niiden kaupan pitäminen johtaa kuluttajia harhaan ja aiheuttaa joskus myös vaaraa näiden terveydelle ja turvallisuudelle. Tällaisten tavaroiden saattaminen markkinoille olisi mahdollisuuksien mukaan estettävä ja olisi toteutettava – – toimenpiteitä vaikeuttamatta kuitenkaan lainmukaisen kaupan vapautta. – –

3) Tapauksissa, joissa väärennetyt, laittomasti valmistetut ja yleensä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavat tavarat ovat peräisin tai tuodaan yhteisön ulkopuolisista maista, niiden tuominen yhteisön tullialueelle, mukaan luettuna niiden uudelleenlastaaminen, niiden vapaaseen liikkeeseen luovuttaminen yhteisössä sekä niiden asettaminen suspensiomenettelyyn taikka vapaa-alueelle tai vapaavarastoon olisi kiellettävä, ja olisi otettava käyttöön asianmukainen menettely, jolla annetaan tulliviranomaisille mahdollisuus varmistaa mahdollisimman tehokkaasti tällaisen kiellon noudattaminen.”

19 Asetuksen N:o 1383/2003 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä asetuksessa määritellään edellytykset, joilla tulliviranomaiset voivat toteuttaa toimenpiteitä, jos epäillään, että tavarat loukkaavat teollis- ja tekijänoikeutta seuraavissa tilanteissa:

a) kun ne ilmoitetaan vapaaseen liikkeeseen luovutettaviksi, vietäviksi tai jälleenvietäviksi – –

b) kun ne löydetään tarkastettaessa tavaroita, jotka on tuotu tai jotka viedään [tullikoodeksin] 37 ja 183 artiklan mukaisesti yhteisön tullialueelle tai tullialueelta, jotka on mainitun [koodeksin] 84 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti asetettu suspensiomenettelyyn, joita ollaan ilmoittamassa jälleenvietäviksi – – tai jotka on siirretty – – vapaa-alueelle tai vapaavarastoon.

2. Tässä asetuksessa määritellään myös toimivaltaisten viranomaisten toimenpiteet teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaaviksi todettujen 1 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden suhteen."

20 Asetusta N:o 3295/94, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 241/1999 (jäljempänä asetus N:o 3295/94), sovelletaan asian C-446/09 taustalla olevaan pääasiaan, ja sen 1 artiklan 1 kohta oli sanamuodoltaan samanlainen kuin asetuksen N:o 1383/2003 1 artiklan 1 kohta.

21 Asetuksen N:o 1383/2003 2 artiklan 1 kohdan mukaan "teollis- ja tekijänoikeutta loukkaavilla tavaroilla" tarkoitetaan seuraavia tavaroita:

"a) 'väärennettyjä tavaroita' eli

i) tavaroita, – – jotka on luvattomasti varustettu tavaramerkillä, joka on samanlainen kuin tällaisille tavaroille asianmukaisesti rekisteröity merkki tai jota ei olennaisten tuntomerkkiensä perusteella voida erottaa tällaisesta tavaramerkistä ja joka siten loukkaa tavaramerkin haltijan oikeuksia 20 päivänä joulukuuta 1993 yhteisön tavaramerkistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 40/94 [(EYVL 1994, L 11, s. 1)] säädetyn mukaisesti tai sen jäsenval-

tion lainsäädännön mukaan, jossa tulliviranomaisten toimenpiteitä koskeva hakemus on tehty;

– –

b) ’laittomasti valmistettuja tavaroita’ eli tavaroita, jotka ovat tai jotka sisältävät ilman tekijänoikeuden tai lähioikeuden tai mallioikeuden – – haltijan suostumusta – – tehtyjä jäljennöksiä, silloin kun näiden jäljennösten valmistaminen loukkaisi kyseistä oikeutta yhteisön malleista 12 päivänä joulukuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 6/2002 [(EYVL 2002, L 3, s. 1)] tai sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa tulliviranomaisten toimenpiteitä koskeva hakemus on tehty;

c) tavaroita, jotka siinä jäsenvaltiossa, jossa tulliviranomaisten toimenpiteitä koskeva hakemus on tehty, loukkaavat:

i) patenttia kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

ii) – – lisäsuojatodistusta;

iii) – – kasvinjalostajanoikeutta – –

iv) – – alkuperänimityksiä tai maantieteellisiä merkintöjä;

v) – – maantieteellisiä merkintöjä.”

22 Asetuksen N:o 3295/94 1 artiklan 2 kohdan sanamuoto oli samanlainen kuin asetuksen N:o 1383/2003 2 artiklan 1 kohdan sanamuoto.

23 Asetuksen N:o 1383/2003 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Oikeudenhaltija voi kussakin jäsenvaltiossa esittää tullin toimivaltaiselle yksikölle kirjallisen hakemuksen, jossa pyydetään tulliviranomaisten toimenpiteitä, kun on kyse tavaroista, jotka ovat jossakin 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista tilanteista (toimenpiteitä koskeva hakemus).”

24 Saman asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa suoritettujen tulliviranomaisten toimenpiteiden aikana ja ennen kuin oikeudenhaltija on tehnyt hakemuksen tai ennen kuin hakemus on hyväksytty, on riittävät perusteet epäillä, että tavarat loukkaavat teollis- ja tekijänoikeutta, tulliviranomaiset voivat lykätä kyseisen tavaran luovuttamista tai pitää sitä hallussaan, – – jotta oikeudenhaltija voi toimittaa toimenpiteitä koskevan hakemuksen 5 artiklan mukaisesti.”

25 Asetuksen N:o 3295/94 3 artiklan 1 kohta ja 4 artikla olivat sisällöltään samanlaiset kuin asetuksen N:o 1383/2003 5 artiklan 1 kohta ja 4 artiklan 1 kohta.

26 Asetuksen N:o 1383/2003 9 ja 10 artiklassa, jotka kuuluvat asetuksen III lukuun, jonka otsikkona on ”Edellytykset tulliviranomaisten ja asiasta päättämiseen toimivaltaisen viranomaisen toimenpiteille”, säädetään seuraavaa:

”9 artikla

1. Kun tullitoimipaikka, jolle – – on toimitettu oikeudenhaltijan hakemusta koskeva myönteinen päätös, toteaa hakijaa tarvittaessa kuultuaan, että 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa olevien tavaroiden epäillään loukkaavan päätöksessä tarkoitettua teollis- ja tekijänoikeutta, sen on lykättävä tavaran luovutusta tai otettava haltuunsa kyseiset tavarat.

– –

3. Sen määrittämiseksi, onko teollis- ja tekijänoikeutta – – loukattu, – – hakemusta käsitelleen tullitoimipaikan tai yksikön on ilmoitettava oikeudenhaltijalle tämän sitä pyytäessä tavaroiden vastaanottajan sekä lähettäjän, tavaranhaltijan tai tavaroiden hallussapitäjän nimet ja osoitteet, jos ne ovat tiedossa – –.

– –

10 artikla

Sen määrittämiseksi, onko teollis- ja tekijänoikeutta kansallisten säännösten mukaisesti loukattu, sovelletaan siinä jäsenvaltiossa voimassa olevia säännöksiä, jonka alueella tavarat ovat jossakin 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa.

– –”

27 Samalla tavoin asetuksen N:o 3295/94 6 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Kun tullitoimipaikka, jolle – – on annettu tieto oikeudenhaltijan hakemusta koskevasta myönteisestä päätöksestä, toteaa hakijaa tarvittaessa kuultuaan, että tavarat, joita 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetaan, vastaavat päätöksen kohteena olevista 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista tavaroista annettua kuvausta, sen on lykättävä tavaran luovutusta tai otettava haltuunsa kyseiset tavarat.

– – tullitoimipaikan tai yksikön, joka on käsitellyt hakemusta, on ilmoitettava oikeudenhaltijalle tämän sitä pyytäessä tavaranhaltijan ja, jos se on tiedossa, vastaanottajan nimi sekä osoite, jotta tämä voisi saattaa asian päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. – –

– –

2. Sovelletaan säännöksiä, jotka ovat voimassa siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella tavarat on asetettu johonkin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun tilanteeseen:

a) saatettaessa asia päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi ja tiedotettaessa tästä viipymättä 1 kohdassa tarkoitetulle yksikölle tai tullitoimipaikalle – –

b) tämän viranomaisen tekemää päätöstä muodostettaessa. Jos yhteisön lainsäädäntö ei sisällä tähän liittyviä määräyksiä, päätöksenteossa käytetyt perusteet ovat samat kuin ne, joita sovelletaan määriteltäessä loukkaavatko kyseisessä jäsenvaltiossa tuotetut tavarat oikeudenhaltijan oikeuksia. – –”

28 Asetuksen N:o 1383/2003 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tavaroita, joiden on 9 artiklassa säädetyn menettelyn päätteeksi todettu loukkaavan teollis- ja tekijänoikeutta, ei saa:

– antaa tuoda yhteisön tullialueelle,

– luovuttaa vapaaseen liikkeeseen,

– poistaa yhteisön tullialueelta,

– viedä,

– jälleenviedä,

– asettaa suspensiomenettelyyn,

– siirtää vapaa-alueelle tai vapaavarastoon.”

29 Samalla tavoin asetuksen N:o 3295/94 2 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jäljempänä 6 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuiksi todettujen tavaroiden tuonti yhteisöön, luovutus vapaaseen liikkeeseen, vienti, jälleenvienti ja suspensiomenettelyyn asettaminen sekä siirtäminen vapaa-alueelle tai vapaavarastoon on kielletty.”

30 Asetuksen N:o 1383/2003 18 artiklassa säädetään, että ”kunkin jäsenvaltion on otettava käyttöön seuraamukset tämän asetuksen säännösten rikkomisesta. Näiden seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia”. Asetuksen N:o 3295/94 11 artiklan sananmuoto oli samanlainen.

Kansainvälinen säännöstö

31 Marrakechissa 15.4.1994 allekirjoitetun Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen liitteessä 1 C oleva sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (jäljempänä TRIPS-sopimus) hyväksyttiin Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1); tämän sopimuksen 69 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jäsenet sopivat toimivansa yhdessä sellaisten tavaroiden kansainvälisen kaupankäynnin lopettamiseksi, jotka loukkaavat teollis- ja tekijänoikeuksia. Tätä varten niiden tulee valita ja ilmoittaa ne hallintoviranomaiset, jotka toimivat yhteydenottopisteinä, ja olla valmiita oikeuksia rikkovien tavaroiden kauppaa koskevaan tietojenvaihtoon. Niiden tulee erityisesti edistää tietojenvaihtoa ja yhteistyötä tulliviranomaisten välillä tavaramerkkioikeutta loukkaavien tuotevääränn östen ja tekijänoikeutta loukkaavien piraattituotteiden kauppaa koskevissa kysymyksissä.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-446/09

32 Belgian tulliviranomaiset tarkastivat 7.11.2002 Antwerpenin (Belgia) satamassa Kiinasta peräisin olevan lastin, joka sisälsi sähköisiä parranajokoneita, jotka muistuttivat Philipsin kehittelemiä parranajokoneiden malleja. Koska nämä mallit oli suojattu rekisteröinnillä, jolla yksinoikeus annettiin Philipsille useammassa valtiossa, mukaan

lukien Belgian kuningaskunta, kyseiset viranomaiset epäilivät, että tarkastetut tuotteet olivat laittomasti valmistettuja tavaroita. Näin ollen ne lykkäsivät kyseisen tavaran luovuttamista asetuksen N:o 3295/94 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

33 Philips teki 12.11.2002 saman asetuksen 3 artiklassa tarkoitetun tulliviranomaisten toimenpiteitä koskevan hakemuksen.

34 Tämän hakemuksen, joka hyväksyttiin 13.11.2002, seurauksena Belgian tulliviranomaiset antoivat Philipsille tiettyjä tietoja, kuten valokuvan kyseisistä parranajokuvista ja niiden tuotannossa ja markkinoille saattamisessa mainittujen yritysten nimen, eli Lucheng, joka on valmistaja, Far East Sourcing, joka on tavarankuljettaja ja Röhlig, joka on tavaran huolitsija.

35 Kyseiset viranomaiset ottivat tavarat haltuunsa 9.12.2002 asetuksen N:o 3295/94 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

36 Philips aloitti 11.12.2002 oikeudenkäynnin Luchengia, Far East Sourcingia ja Röhligiä vastaan Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenissä (Antwerpenin alioikeus), jossa se vaati tätä tuomioistuinta muun muassa toteamaan, että nämä yritykset ovat loukanneet Philipsin parranajokoneiden malleilla annettua yksinoikeutta sekä tiettyjä sen tekijänoikeuksia. Muiden vaatimusten joukossa Philips vaatii yhtäältä, että kyseiset yhtiöt velvoitetaan maksamaan sille vahingonkorvausta ja toisaalta, että haltuun otetut tavarat hävitetään.

37 Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenissä osoitettiin, että kyseisten tavaroiden saapumisesta oli alun perin tehty yleisilmoitus, joka antoi niille väliaikaisesti varastoitujen tavaroiden aseman, ja Röhlig oli tehnyt 29.1.2003 tulli-ilmoituksen, jossa se varmuuden puuttuessa näiden tavaroiden määränpäästä pyysi asettamaan ne tullivarastointimenettelyyn.

38 Philips väitti kyseisessä tuomioistuimessa, että väitetyn teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisen osoittamiseksi olisi käytettävä fiktiota, jonka mukaan kyseessä olevan kaltaiset tavarat, jotka ovat Belgian kuningaskunnan alueella sijaitsevassa tullivarastossa ja joita Belgian tulliviranomaiset pitivät siellä hallussaan, katsotaan valmistetuiksi tässä jäsenvaltiossa. Tämän väitteensä tueksi Philips vetosi asetuksen N:o 3295/94 6 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.

39 Sitä vastoin Far East Sourcing ainoana Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpeniin saapuneena vastaajana väitti siellä, että tavaroita ei voida ottaa haltuun ja siten luokitella teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaaviksi tavaroiksi ilman minkäänlaista näyttöä siitä, että ne on tarkoitettu myyntiin unionissa.

40 Tässä tilanteessa Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Muodostaako [asetuksen N:o 3295/94] 6 artiklan 2 kohdan b alakohta yhtenäistetyn yhteisön oikeuden säännön, joka sitoo jäsenvaltion sellaista tuomioistuinta, johon oikeudenhaltija saattoi asian – –, ja merkitseekö tämä säännös sitä, että tuomioistuin ei saa ottaa arvioinnissaan huomioon sitä, että tavaroilla on väliaikaisesti varastoitujen tai passituksessa olevien tavaroiden tullioikeudellinen asema, vaan sen on lähdettävä

fiktiosta, jonka mukaan tavarat on valmistettu samassa jäsenvaltiossa, ja sen on sitten ratkaistava tämän jäsenvaltion oikeuden perusteella, loukataanko tällaisilla tavaroilla asiassa kyseessä olevaa teollis- ja tekijänoikeutta?”

Asia C-495/09

41 Heinäkuussa 2008 Lontoon Heathrow’n lentokentällä (Yhdistynyt kuningaskunta) Commissioners tarkasti Hong Kongista (Kiina) peräisin olevan matkapuhelimia ja niiden lisälaitteita sisältävän lastin, jonka määränpää oli Kolumbia. Nämä tavarat oli varustettu merkillä, joka oli samanlainen kuin yhteisön tavaramerkki, jonka haltija on Nokia.

42 Koska Commissioners epäili, että kyseessä olivat tuotejäljitelmät, se lähetti 30.7.2008 Nokialle näytteitä. Nokia ilmoitti näytteet tutkittuaan Commissionersille, että kyseessä oli todellakin jäljitelmä, ja se kysyi oliko Commissioners valmis takavarikoimaan kyseisen lastin asetuksen N:o 1383/2003 mukaisesti.

43 Commissioners vastasi Nokialle 6.8.2008, että koska lastin määränpää oli Kolumbia ja koska ei ollut olemassa näyttöä siitä, että se kierrätettäisiin unionin markkinoille, ei voida päätellä, että kyseessä ovat asetuksen N:o 1383/2003 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetut väärennetyt tavarat. Sen mukaan lastia ei siis voitu ottaa haltuun.

44 Nokia teki 20.8.2008 asetuksen N:o 1383/2003 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun hakemuksen tavaroiden lähettäjän ja vastaanottajan nimien ja osoitteiden sekä kyseessä olevia tavaroita koskevien kaikkien asiakirjojen saamiseksi. Commissioners antoi sen hallussa olevat tiedot, mutta niitä tutkittuaan Nokia ei voinut tunnistaa näiden tavaroiden lähettäjää eikä vastaanottajaa, ja se katsoi, että nämä ovat pyrkineet salaamaan nimensä.

45 Nokia lähetti 24.9.2008 Commissionersille huomautuksen, jossa se ilmoitti aikeestaan nostaa kanteen päätöksestä olla takavarikoimatta kyseistä lastia. Commissioners vastasi 10.10.2008, että sen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-281/05, Montex Holdings, 9.11.2006 antaman tuomion (Kok., s. I-10881) jälkeen käyttöön ottaman käytännön mukaan tavaroita, joiden epäillään loukkaavan teollis- ja tekijänoikeutta, ei saada ottaa haltuun nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa, jos ei ole näytetty toteen, että kyseiset tavarat todennäköisesti kierrätetään unionin markkinoille.

46 Nokia nosti 31.10.2008 kanteen Commissionersia vastaan High Court of Justice (England & Wales) Chancery Divisionissa, joka hylkäsi sen 29.7.2009 antamallaan tuomiolla. Nokia valitti tästä tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

47 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi yhtäältä, että kyseiset puhelimet ovat sillä tavaramerkillä, jonka haltija Nokia on, suojattujen tuotteiden jäljitelmiä, ja toisaalta, ettei ole olemassa mitään viitettä, jonka perusteella voitaisiin olettaa, että nämä tavarat on tarkoitus saattaa myyntiin unionissa. Kun otetaan huomioon Philipsin Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenissä samanlaisissa olosuhteissa nostama kanne sekä jäsenvaltioiden oikeuskäytännössä vallitsevat tulkintaerot, Court of

Appeal (England & Wales) (Civil Division) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voivatko sellaiset muut kuin yhteisötavarat, jotka on varustettu yhteisön tavaramerkillä ja jotka ovat tullivalvonnassa jäsenvaltiossa ja jotka ovat passituksessa kolmannesta maasta toiseen kolmanteen maahan, olla asetuksen N:o 1383/2003/EY 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja ’väärennettyjä tavaroita’, jos ei ole näyttöä siitä, että nämä tavarat saatetaan markkinoille Euroopan yhteisössä joko tietyssä tullimenettelyssä tai laittoman kierrättämisen avulla?”

48 Unionin tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 11.1.2011 antamalla määräyksellä asiat C-446/09 ja C-495/09 yhdistettiin ratkaisuehdotuksen ja tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

49 Ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet tiedustelevat kysymyksillään, joita on tutkittava yhdessä, lähtökohtaisesti sitä, voidaanko kolmannesta maasta peräisin olevat tavarat, jotka ovat unionissa tavaramerkkioikeudella suojatun tuotteen jäljitelmiä tai unionissa tekijänoikeudella, lähioikeudella tai mallioikeudella suojatun tuotteen jäljennöksiä, luokitella asetuksessa N:o 1383/2003 ja ennen tämän voimaantuloa asetuksessa N:o 3295/94 tarkoitetuiksi väärennetyiksi tavaroiksi tai laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi ainoastaan siitä syystä, että ne on tuotu unionin tullialueelle luovuttamatta niitä siellä vapaaseen liikkeeseen.

50 Asetuksen N:o 3295/94 1 artiklan 2 kohdassa ja asetuksen N:o 1383/2003 2 artiklan 1 kohdassa olevien väärennettyjen tavaroiden ja laittomasti valmistettujen tavaroiden käsitteiden määritelmän mukaan nämä käsitteet tarkoittavat loukkauksia, jotka kohdistuvat tavaramerkkiin, tekijänoikeuteen tai lähioikeuteen taikka mallioikeuteen, jota sovelletaan unionin lainsäädännön mukaan tai sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa tulliviranomaisten toimenpiteitä koskeva hakemus on tehty. Tästä seuraa, että niillä tarkoitetaan yksinomaan teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamista sellaisina kuin nämä oikeudet on saatu unionin oikeuden ja jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

51 Pääasioissa ei ole kiistetty sitä, että Antwerpenin satamassa haltuun otetut parranajokoneet voidaan tarvittaessa luokitella asetuksessa N:o 3295/94 tarkoitetuiksi laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi, jos ne saatettaisiin myyntiin Belgiassa tai jossain muussa jäsenvaltiossa, jossa Philipsillä on tekijänoikeuksia ja jossa se saa suojaa malleille, joihin se vetoaa, eikä sitä, että Lontoon Heathrow'n lentokentällä tarkastetut matkapuhelimet loukkaavat yhteisön tavaramerkkioikeutta, johon Nokia vetoaa, ja ovat siten asetuksessa N:o 1383/2003 tarkoitettuja väärennettyjä tavaroita, jos ne saatetaan myyntiin unionissa. Sitä vastoin pääasioiden asianosaiset sekä huomautuksensa unionin tuomioistuimelle esittäneet jäsenvaltiot ja Euroopan komissio ovat eri mieltä siitä, voivatko kyseiset tavarat loukata mainittuja teollis- ja tekijänoikeuksia ainoastaan siitä syystä, että niistä on unionin tullialueella tehty sellainen ilmoitus, jossa vaaditaan jotakin tullikoodeksin 84 artiklassa mainituista suspensiomenettelyistä eli asiassa C-446/09 tullivarastointia ja asiassa C-495/09 ulkoista passitusta.

52 Philips ja Nokia sekä Belgian, Ranskan, Italian, Puolan, Portugalin ja Suomen hallitus ja International Trademark Association vetoavat erityisesti siihen riskiin, että suspensiomenettelyyn ilmoitetut tavarat kierrätetään vilpillisesti kuluttajille unionissa, ja siihen, että tuotteet, jotka ovat jäljitelmiä tai jäljennöksiä, aiheuttavat usein terveys- ja turvallisuusriskin, ja ne väittävät, että jäsenvaltiossa varastointi- tai passitusvaiheessa löydetyt tuotteet, jotka ovat jäljitelmiä tai jäljennöksiä, on otettava haltuun ja tarpeen vaatiessa poistettava kaupankäynnistä ilman, että olisi välttämätöntä esittää seikkoja, jotka viittaavat siihen tai osoittavat sen, että nämä tavarat on saatettu tai on

aikomus saattaa myyntiin unionissa. Koska tällaista näyttöä on yleensä vaikea kerätä, sen esittämisen välttämättömyys poistaisi asetusten N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 tehokkaan oikeusvaikutuksen.

53 Philips ja Belgian hallitus ehdottavat asetusten N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 tehokkaaksi soveltamiseksi, että hyväksyttäisiin fiktio, jonka mukaan varastointiin tai passitukseen ilmoitetut tavarat, joista on tehty näiden asetusten mukainen tulliviranomaisten toimenpiteitä koskeva hakemus, katsotaan valmistetuiksi siinä jäsenvaltiossa, jossa tämä hakemus on tehty, vaikka olisikin selvää, että valmistus on tapahtunut kolmannessa maassa (valmistamista koskeva fiktio).

54 Far East Sourcing, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Tšekin hallitus sekä komissio myöntävät jäljitelmien ja jäljennösten kansainväliseen kauppaan liittyvät ongelmat, mutta ne katsovat, ettei tavaroita voida luokitella kyseisissä asetuksissa tarkoitetuiksi väärennetyiksi taikka laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi, jos ei ole mitään viitettä, jonka perusteella voitaisiin olettaa, että kyseessä olevat tuotteet on tarkoitus saattaa myyntiin unionissa. Päinvastainen tulkinta laajentaisi perusteettomasti unionin oikeudessa ja jäsenvaltioiden lainsäädännössä myönnettyjen teollis- ja tekijänoikeuksien alueellista ulottuvuutta ja vaikeuttaisi lukuisissa tapauksissa unionin kautta kulkevien tuotteiden kansainvälisen kaupan lainmukaisia toimia.

Tullisuspensiomenettelyyn asetettujen tavaroiden väliaikainen haltuunottaminen

55 Passitus- ja tullivarastointimenettelyille on, kuten tullikoodeksin 91, 92 ja 98 artiklasta ilmenee, ominaista tavaroiden liikkuminen tullitoimipaikkojen välillä ja tavaroiden

varastointi tullivalvonnassa olevaan varastoon. Näitä toimia ei selvästikään voida sellaisinaan pitää tavaroiden myyntiin saattamisena unionissa (ks. yhteisön sisäistä passitusta koskevista toimista asia C-115/02, Rioglass ja Transremar, tuomio 23.10.2003, Kok., s. I-12705 ja em. asia Montex Holdings, tuomion 19 kohta).

56 Unionin tuomioistuin on alun perin päätellyt tästä, että tullisuspensiomenettelyyn asetetut tavarat eivät voi yksinomaan tämän asettamisen vuoksi loukata unionissa sovellettavia teollis- ja tekijänoikeuksia (ks. mm. mallioikeuksista asia C-23/99, komissio v. Ranska, tuomio 26.9.2000, Kok., s. I-7653, 42 ja 43 kohta; tavaramerkin perusteella saaduista oikeuksista em. asia Rioglass ja Transremar, tuomion 27 kohta; asia C-405/03, Class International, tuomio 18.10.2005, Kok., s. I-8735, 47 kohta ja em. asia Montex Holdings, tuomion 21 kohta).

57 Sitä vastoin kyseessä voi olla kyseisten oikeuksien loukkaaminen, kun kolmansista maista peräisin olevat tavarat ovat myynnin, myyntitarjouksen tai mainonnan kaltaisen kuluttajille unionissa kohdistetun kaupallisen toimen kohteena silloin, kun ne on asetettu unionin tullialueella suspensiomenettelyyn tai jo ennen niiden saapumista tälle alueelle (ks. em. asia Class International, tuomion 61 kohta ja asia C-324/09, L'Oréal, tuomio 12.7.2011, Kok., s. I-6011, 67 kohta).

58 Kun otetaan huomioon oikeuskäytännössä jo todettu riski (asia C-383/98, Polo v. Lauren, tuomio 6.4.2000, Kok., s. I-2519, 34 kohta) siitä, että unionin tullialueelle varastoidut tai sen kautta passitetut tavarat kierrätetään vilpillisesti kuluttajille unionissa, on todettava, että näihin kuluttajiin jo kohdistetun kaupallisen toimen lisäksi myös muut seikat voivat johtaa siihen, että jäsenvaltioiden tulliviranomaiset ottavat väliaikaisesti haltuunsa tavarat, jotka ovat suspensiomenettelyyn ilmoitettuja jäljitelmiä ja jäljennöksiä.

59 Kuten Ranskan, Italian ja Puolan hallitukset korostavat, kolmansista maista peräisin olevien tavaroiden asettamista suspensiomenettelyyn pyydetään usein olosuhteissa, joissa tavaroiden määränpää on joko tuntematon tai se on ilmoitettu epäluotettavalla tavalla. Kun lisäksi otetaan huomioon jäljitelmien tai jäljennösten myyjien peitelty toiminta, sille, että tulliviranomaiset ottavat haltuunsa jäljitelmiksi tai jäljennöksiksi tunnistamansa tavarat, ei voida asetusten N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 tehokasta oikeusvaikutusta heikentämättä asettaa edellytykseksi näyttöä siitä, että näitä tavaroita on jo myyty kuluttajille unionissa tai tarjottu tai mainostettu niitä heille.

60 Tulliviranomainen, joka on todennut varastossa tai passituksessa tavaroita, jotka ovat unionissa teollis- ja tekijänoikeudella suojatun tuotteen jäljitelmiä tai jäljennöksiä, voi sitä vastoin pätevästi puuttua asiaan, kun sillä on viitteitä siitä, että yhdellä tai useammalla toimijalla, joka on osallistunut tavaroiden valmistukseen, lähettämiseen tai jakeluun, on aikomus ohjata nämä tavarat kuluttajille unionissa, vaikkei se vielä ole sitä aloittanutkaan, tai että se salaa kaupalliset aikeensa.

61 Niistä viitteistä, joita mainitulla viranomaisella on oltava suorittaakseen asetuksen N:o 3295/94 6 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen N:o 1383/2003 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tavaran luovuttamisen lykkäämisen tai sen haltuun ottamisen, riittää, kun todetaan, kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 96 ja 97 sekä 110 ja 111 kohdassa, että on olemassa seikkoja, jotka ovat omiaan herättämään epäilyksiä. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi se, että tavaran määränpäätä ei ole ilmoitettu, vaikka pyydetty suspensiomenettely edellyttää tällaista ilmoitusta, että tavaroiden valmistajan tai lähettäjän nimeä tai osoitetta koskevat täsmälliset tai luotettavat tiedot puuttuvat, että yhteistyö tulliviranomaisten kanssa puuttuu ja että löydetään kyseessä olevia tavaroita koskevia sellaisia asiakirjoja tai kirjeenvaihtoa, jotka viittaavat siihen, että tavarat saatetaan kierrättää kuluttajille unionissa.

62 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 106 kohdassa, tällaisen epäilyn on kaikissa tapauksissa johduttava kyseessä olevista olosuhteista. Jos kyseinen epäily ja siitä johtuva tulliviranomaisten toimenpide voisi perustua pelkkään abstraktiin näkemykseen siitä, ettei välttämättä voida sulkea pois olettamaa tavaran vilpillisestä kierrättämisestä kuluttajille unionissa, kaikki ulkoisessa passituksessa tai tullivarastossa olevat tavarat voitaisiin ottaa haltuun ilman pienintäkään konkreettista viitettä sääntöjenvastaisuudesta. Tällainen tilanne voisi tehdä jäsenvaltioiden tulliviranomaisten toimenpiteistä sattumanvaraisia ja liioiteltuja.

63 On katsottava, että kolmannesta maasta peräisin olevat jäljitelmät ja jäljennökset, jotka kuljetetaan toiseen tällaiseen maahan, voivat olla kummassakin näissä kolmannessa maassa voimassa olevien teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien säännösten mukaisia. Kun otetaan huomioon EY 131 ja SEUT 206 artiklassa vahvistettu yhteisen kauppapolitiikan pääasiallinen tavoite eli maailmankaupan kehitys, jota edistetään poistamalla asteittain kansainvälistä kauppaa koskevat rajoitukset, on tärkeää, että nämä tavarat voivat kulkea unionin kautta kolmannesta maasta toiseen tällaiseen maahan ilman, että jäsenvaltioiden tulliviranomaiset estävät edes väliaikaisella haltuunottamisella tätä toimintaa. Juuri tällainen este kuitenkin luotaisiin, jos asetuksia N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 tulkittaisiin niin, että passituksessa olevat tavarat voitaisiin ottaa haltuun ilman pienintäkään viitettä, jonka perusteella voidaan olettaa, että ne voitaisiin vilpillisesti kierrättää kuluttajille unionissa.

64 Tätä näkemystä tukee myös kyseisten asetusten toinen perustelukappale, josta ilmenee, että unionin lainsäätäjän tavoitteena on ainoastaan välttää sellaisten tavaroiden ”saattaminen markkinoille”, jotka loukkaavat teollis- ja tekijänoikeuksia, ja toteuttaa tätä varten tehokkaita toimenpiteitä ”vaikeuttamatta kuitenkaan lainmukaisen kaupan vapautta”.

65 Niistä tavaroista, joiden suhteen ei ole olemassa mitään tämän tuomion 61 kohdassa tarkoitettua viitettä mutta jotka herättävät epäilyjä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta siinä kolmannessa maassa, jonka oletetaan olevan määränpää, on

todettava, että niiden jäsenvaltioiden tulliviranomaisilla, joiden kautta nämä tavarat kulkevat ulkoisessa passituksessa, on mahdollista tehdä yhteistyötä TRIPS-sopimuksen 69 artiklan nojalla mainitun kolmannen maan tulliviranomaisten kanssa poistaakseen tarpeen vaatiessa tavarat kansainvälisestä kaupasta.

66 Court of Appealin (England & Wales) (Civil Division) on näiden täsmennysten valossa tutkittava sen arvioimiseksi, onko Commissionersin suorittama Nokian vaatimuksen epääminen yhteensoveltuva asetuksen N:o 1383/2003 9 artiklan 1 kohdan kanssa, oliko Commissionersilla viitteitä, jotka voivat herättää tässä säännöksessä tarkoitetun epäilyn ja jotka näin ollen velvoittivat sen tämän asetuksen nojalla lykkäämään tavaroiden luovuttamista tai ottamaan ne haltuunsa niiden pysäyttämiseksi siihen asti, kunnes aineellisen kysmyksen osalta päätöksentekoon toimivaltainen viranomainen ratkaisee asian. Nokian esiin tuomat tosiseikat, jotka on mainittu ennakkoratkaisun pyytämistä koskevassa päätöksessä ja jotka koskevat muun muassa mahdottomuutta tunnistaa kyseessä olevien tavaroiden lähettäjä, ovat merkityksellisiä tältä osin, mikäli ne osoittautuvat paikkansa pitäviksi.

Tullisuspensiomenettelyyn asetettujen tavaroiden väliaikaista haltuunottoa seuraava aineellista kysymystä koskeva päätös

67 Toisin kuin Court of Appealin (England & Wales) (Civil Division), joka käsittelee Nokian ja Commissionersin välistä riita-asiaa, joka koskee Commissionersin kieltäytymistä tavaroiden haltuunottamisesta, Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenin on määritettävä Philipsin vireille panemassa asiassa asetuksen N:o 3295/94 6 artiklan 2 kohdan b alakohdan, josta on tullut asetuksen N:o 1383/2003 10 artiklan ensimmäinen kohta, perusteella, loukkaavatko tulliviranomaisten jo mainitun 6 artiklan 1 kohdan nojalla haltuun ottamat tavarat tosiasiallisesti teollis- ja tekijänoikeuksia, joihin on vedottu.

68 Toisin kuin tulliviranomaisen tekemä päätös ottaa tilapäisesti haltuun tavarat asetuksen N:o 3295/94 6 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen N:o 1383/2003 9 artiklan 1 kohdassa mainitun haltuunoton avulla, asetuksen N:o 3295/94 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja asetuksen N:o 1383/2003 10 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua päätöstä aineellisesta kysymyksestä ei voida tehdä epäilyn perusteella, vaan sen on perustuttava sen tarkasteluun, onko sen oikeuden, johon on vedottu, loukkaamisesta olemassa näyttöä.

69 Tästä on katsottava, että jos tuomioistuin tai muu aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltainen viranomainen toteaa, että niitä teollis- ja tekijänoikeuksia, joihin on vedottu, on loukattu, kyseessä olevien tavaroiden ainoa mahdollinen tulliselvitysmuoto on niiden hävittäminen tai luovuttaminen valtiolle. Tämä ilmenee asetuksen N:o 3295/94 2 artiklasta ja asetuksen N:o 1383/2003 16 artiklasta, luettuina yhdessä tullikoodeksin 4 artiklan kanssa, kun taas asetuksen N:o 3295/94 11 artiklassa ja asetuksen N:o 1383/2003 18 artiklassa täsmennetään, että on säädettävä tehokkaista ja varoittavista seuraamuksista näiden asetusten perusteella todetuille rikkomisille. On selvää, että kyseessä olevat toimijat eivät voi joutua kärsimään tällaisesta tavaroiden menettämisestä ja tällaisista seuraamuksista ainoastaan petoksen riskin tai Philipsin ja Belgian hallituksen ehdottaman kaltaisen fiktion perusteella.

70 Näin ollen, kuten Yhdistyneen kuningaskunnan ja Tšekin hallitukset sekä komissio perustellusti väittävät, aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltainen viranomainen ei voi luokitella väärennetyiksi tavaroiksi ja laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi taikka yleisemmin teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaaviksi tavaroiksi tavaroita, joiden suhteen tulliviranomaisella on epäilyjä unionissa sovellettavien teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta, mutta joiden ei niiden aineellisen tarkastelun jälkeen ole näytetty olevan tarkoitettu saatettaviksi myyntiin unionissa.

71 Siitä näytöstä, joka aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltaisella viranomaisella on oltava voidakseen todeta, että unionin tullialueelle saapuneet jäljitellyt tai jäljennetyt tavarat, joita ei ole siellä luovutettu vapaaseen liikkeeseen, voivat

loukata unionissa sovellettavia teollis- ja tekijänoikeuksia, on todettava, että tällaista näyttöä voi olla muun muassa tavaroiden myynti asiakkaalle unionissa, kuluttajille osoitettu myyntitarjous tai mainonta unionissa taikka kyseessä olevia tavaroita koskevat asiakirjat tai kirjeenvaihto, jotka osoittavat, että tavarat on aiottu kierrättää kuluttajille unionissa.

72 Edellä olevassa kohdassa esitettyä tulkintaa todistustaakasta aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltaisessa viranomaisessa eivät horjuta tiettyjen pääasioiden asianosaisten ja tiettyjen hallitusten unionin tuomioistuimelle esittämät huomautukset, joiden mukaan tästä todistustaakan vaatimuksesta johtuva unionin tullialueelta löydettyjen jäljitelmien ja jäljennösten hävittämättä jättäminen loukkaa asetusten N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 tehokasta oikeusvaikutusta ja sillä sivuutetaan lisäksi se tosiseikka, että monilla kaupan aloilla, sähkölaitteiden ala mukaan lukien, tällaiset tavarat aiheuttavat riskin kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle.

73 Mainittujen asetusten tehokkaasta oikeusvaikutuksesta on todettava, että lainvastaisten toimien torjunnan tehokkuutta ei heikennä se, että tavarat haltuunsa ottanut tulliviranomainen on velvollinen lopettamaan tämän toimenpiteen aina, kun aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltainen viranomainen päättää, ettei ole asianmukaisesti näytetty toteen, että tavarat on tarkoitus saattaa myyntiin unionissa.

74 Tästä on todettava, että asetusten N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 nojalla suoritetun tavaroiden haltuunoton lopettaminen ei millään tavoin merkitse sitä, että nämä tavarat välttävät sen jälkeen tullivalvonnan. Tullikoodeksin 37 artiklasta ja kyseisen koodeksin soveltamissäännöksistä nimittäin ilmenee, että jäsenvaltioiden tulliviranomaisten on seurattava suspensiomenettelyn, kuten ulkoisen passituksen, jokaista vaihetta

tarkasti ja dokumentoitava ne tarkasti ja että jokainen merkittävä poikkeama tulli-ilmoituksessa mainituista tiedoista voi johtaa mainittujen viranomaisten tavaroihin kohdistamiin toimenpiteisiin.

75 Lainvastaisten toimien torjuntaa ei myöskään estä se oikeuskäytännössä jo todettu seikka, että teollis- ja tekijänoikeuksien haltijan on mahdotonta saattaa asia aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi, kun ne toimijat, jotka ovat vastuussa siitä, että kyseiset tavarat ovat unionin tullialueella, ovat salanneet nimensä (asia C-223/98, Adidas, tuomio 14.10.1999, Kok., s. I-7081, 27 kohta). Tästä on muistutettava, että unionin tullilainsäädännössä ilmaistaan periaate, jonka mukaan kaikista johonkin tullimenettelyyn asetettaviksi aiotuista tavaroista on tehtävä ilmoitus (asia C-138/10, DP grup, tuomio 15.9.2011, 33 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Kuten tullikoodeksin 59 artiklasta ja kyseisen koodeksin soveltamissäännöksistä ilmenee, ilmoituksesta, joka on puutteellinen sen vuoksi, että ilmoittajan tai muiden keskeisten toimijoiden nimi tai osoite on salattu, on seurauksena se, että tavaroita ei voida pätevästi luovuttaa pyydetyssä tullimenettelyssä tarkoitettuihin tarkoituksiin. Jos vastuussa olevien toimijoiden nimeä tai osoitetta koskevia luotettavia tietoja ei saada selvitettyä, tavarat voidaan saman koodeksin 75 artiklan nojalla julistaa menetetyiksi valtiolle.

76 Toisaalta asiakirja-aineistosta ja asetuksen N:o 1383/2003 toisesta perustelukappaleesta ilmenee jäljitelmien ja jäljennösten kuluttajille toisinaan aiheuttamista terveys- ja turvallisuusriskeistä, että nämä riskit on laajalti dokumentoitu ja että unionin lainsäätäjä on tietoinen niiden olemassaolosta. Kuten muun muassa Nokia ja Portugalin hallitus ovat todenneet, varovaisuusnäkökohdat voivat puoltaa tällaisia riskejä aiheuttaviksi tunnistettujen tavaroiden välitöntä takavarikointia riippumatta siitä, missä tullimenettelyssä ne ovat. Kysymys siitä, ohjaavatko näiden tavaroiden valmistuksesta ja jakelusta vastuussa olevat toimijat ne kuluttajille unionissa vai kolmansissa maissa, on tässä asiayhteydessä vailla merkitystä.

77 On kuitenkin todettava, että asetukset N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003, joiden tulkintaa ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet ovat pyytäneet, koskevat vain teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden tuonnin estämistä unioniin. Kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle koituvien riskien oikean hallinnan suhteen on täsmennettävä, että jäsenvaltioiden tulliviranomaisten toimivaltaa ja velvollisuuksia tällaisia riskejä aiheuttaviin tavaroihin nähden on arvioitava unionin oikeuden muiden säännösten, kuten tullikoodeksin 56, 58 ja 75 artiklan perusteella.

78 Edellä todettujen seikkojen perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetuksia N:o 3295/94 ja N:o 1383/2003 on tulkittava niin, että

– kolmansista maista peräisin olevia tavaroita, jotka ovat unionissa tavaramerkkioikeudella suojatun tuotteen jäljitelmiä tai unionissa tekijänoikeudella, lähioikeudella tai mallioikeudella suojatun tuotteen jäljennöksiä, ei voida luonnehtia mainituissa asetuksissa tarkoitetuiksi väärennetyiksi tavaroiksi tai laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi pelkästään siitä syystä, että ne on tuotu unionin tullialueelle suspensiomenettelyssä

– nämä tavarat voivat sitä vastoin loukata mainittuja oikeuksia ja niitä voidaan siten luonnehtia väärennetyiksi tavaroiksi tai laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi, jos näytetään toteen, että ne on tarkoitettu saatettaviksi myyntiin unionissa ja tästä näyttönä on erityisesti se, kun käy ilmi, että kyseisiä tavaroita on myyty asiakkaalle unionissa tai niistä on osoitettu myyntitarjous tai mainontaa kuluttajille unionissa tai kun näitä tavaroita koskevista asiakirjoista tai kirjeenvaihdosta ilmenee, että ne on tarkoitus kierrättää kuluttajille unionissa

– jotta aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltainen viranomainen voisi hyödyllisesti tutkia tällaisen näytön ja muiden teollis- ja tekijänoikeuteen, johon on vedottu, loukkaamiseen liittyvien tekijöiden olemassaoloa, tulliviranomaisen, jolle on esitetty pyyntö toimenpiteiden toteuttamisesta, on lykättävä tavaroiden luovuttamista tai otettava ne haltuun heti, kun sillä on viitteitä, joiden perusteella voidaan epäillä tällaista loukkausta

– näihin viitteisiin voivat kuulua muun muassa se, että tavaroiden määränpäätä ei ole ilmoitettu, vaikka pyydetty suspensiomenettely edellyttää tällaista ilmoitusta, että tavaroiden valmistajan tai lähettäjän nimeä tai osoitetta koskevat täsmälliset tai luotettavat tiedot puuttuvat, ettei tulliviranomaisten kanssa tehdä yhteistyötä tai että löydetään kyseisiä tavaroita koskevia asiakirjoja tai kirjeenvaihtoa, joiden perusteella voidaan olettaa, että tavarat saatetaan kierrättää kuluttajille unionissa.

Oikeudenkäyntikulut

79 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden yhteisöön tuontia ja yhteisöstä vientiä ja jälleenvientiä koskevista tietyistä toimenpiteistä 22.12.1994 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 3295/94, sellaisena kuin se on muutettuna 25.1.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 241/1999, sekä tulliviran-

omaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä 22.7.2003 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1383/2003 on tulkittava niin, että

– **kolmansista maista peräisin olevia tavaroita, jotka ovat Euroopan unionissa tavaramerkkioikeudella suojatun tuotteen jäljitelmiä tai unionissa tekijänoikeudella, lähioikeudella tai mallioikeudella suojatun tuotteen jäljennöksiä, ei voida luonnehtia mainituissa asetuksissa tarkoitetuiksi väärennetyiksi tavaroiksi tai laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi pelkästään siitä syystä, että ne on tuotu unionin tullialueelle suspensiomenettelyssä**

– **nämä tavarat voivat sitä vastoin loukata mainittuja oikeuksia ja niitä voidaan siten luonnehtia väärennetyiksi tavaroiksi tai laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi, jos näytetään toteen, että ne on tarkoitettu saatettaviksi myyntiin Euroopan unionissa ja tästä näyttönä on erityisesti se, kun käy ilmi, että kyseisiä tavaroita on myyty asiakkaalle unionissa tai niistä on osoitettu myyntitarjous tai mainontaa kuluttajille unionissa tai kun näitä tavaroita koskevista asiakirjoista tai kirjeenvaihdosta ilmenee, että ne on tarkoitus kierrättää kuluttajille unionissa**

– **jotta aineellisen kysymyksen osalta päätöksentekoon toimivaltainen viranomainen voisi hyödyllisesti tutkia tällaisen näytön ja muiden teollis- ja tekijänoikeuteen, johon on vedottu, loukkaamiseen liittyvien tekijöiden olemassaoloa, tulliviranomaisen, jolle on esitetty pyyntö toimenpiteiden toteuttamisesta, on lykättävä tavaroiden luovuttamista tai otettava ne hal-**

tuun heti, kun sillä on viitteitä, joiden perusteella voidaan epäillä tällaista loukkausta

– **näihin viitteisiin voivat kuulua muun muassa se, että tavaroiden määränpäätä ei ole ilmoitettu, vaikka pyydetty suspensiomenettely edellyttää tällaista ilmoitusta, että tavaroiden valmistajan tai lähettäjän nimeä tai osoitetta koskevat täsmälliset tai luotettavat tiedot puuttuvat, ettei tulliviranomaisten kanssa tehdä yhteistyötä tai että löydetään kyseisiä tavaroita koskevia asiakirjoja tai kirjeenvaihtoa, joiden perusteella voidaan olettaa, että tavarat saatetaan kierrättää kuluttajille Euroopan unionissa.**

Allekirjoitukset